

KURJER WILEŃSKI

NIEZALEŻNY ORGAN DEMOKRATYCZNY

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Wilno, Jagiellońska 3. Telefon: Redakcji 79, Administracji 99. Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 2—3 popoł. Sekretarz redakcji przyjmuje od godz. 1—3 popoł. Administracja czynna od godz. 9—3 popoł. Rękopisów Redakcja nie zwraca. Dyrektor wydawnictwa przyjmuje od godz. 1—3 popoł. Ogłoszenia są przyjmowane: od godz. 9—3 i 7—9 wiecz. Konto czekowe P. K. O. Nr. 80.750. Drukarnia — ul. Ś-to Jańska 1, Telefon 3-40.

CENA PRENUMERATY: miesięcznie z odnośnikiem do domu lub przesyłką pocztową 3 zł, z odbiorem w administracji 2 zł 50 gr. Zagranicą 6 zł. CENA OGŁOSZEŃ: za wiersz milimetryowy przed tekstem—75 gr., w tekście 60 gr., za tekstem—30 gr., kronika redakc., komunikaty—70 gr. za mm. jednosp., ogłoszenia mieszkaniowe—30 gr. za wiersz. Do tych cen dolicza się: za ogłoszenie cyfrowe i tabelaryczne 50%, w numerach niedzielnych i świątecznych 25%, zagraniczne 100%, zamiejscowe 25%. Dla poszukujących pracy 50% zniżki. Za numer dowodowy 15 gr. Układ ogłoszeń 6-cio łamowy, za tekstem 10-ciołamowy. Administracja zastrzega sobie prawo zmiany terminu druku ogłoszeń.

14 stycznia 1933 r.
w salonach
OFICERSKIEGO KASYNA
GARNIZONOWEGO

Pod protektorem Ministra W. R. i O. P. JANUSZA JĘDRZEJEWICZA DOROCZNY BAL SZKOŁY NAUK POLITYCZNYCH

Bratniej Pomocy Szkoły Nauk Politycznych. Początek o godz. 23-ej. Trzy orkiestry. Moc atrakcyj i niespodzianek

Zmiana gwiazd na firmamencie Niemiec.

(Od naszego korespondenta).

Berlin, w styczniu 1933 r. General-kanceler Schleicher otrzymał odroczenie — rozgrywka się odbędzie 24 stycznia. Na tę bowiem datę konwent senjorów wyznaczył zwołanie Reichstagu.

Partje polityczne nie pragną szybkiej rozgrywki — kasy partyjne są puste — najmniej zaś hitlerowcy. W ich szeregach zakradły się wątpliwości i dysonanse. Wewnętrzny kryzys nadwiera i bez tego malejącą atrakcyjność hitleryzmu. Surmy bojowe wodzów hitlerowskich brzmią już nie tak butnie, jak na początku roku ub. Wodzowie nie mogą już nadal ukrywać faktu że wbrew frazeologicznej opozycji („Naprzód! Z okopów! Atak na całym froncie!” — jak grzmi na meciach najbardziej nieokleśniani demagog hitlerowski dr. Goebbels) faktycznie — godzą się na rząd Schleichera.

Jednakże, pomimo gry na zwłokę, rozgrywki nie da się uniknąć. Tolerancja w stosunku do rządu Schleichera będzie musiała mieć swój koniec. Nastąpi to bądź mocą dynamiki hitleryzmu, bądź wskutek intryg przedstawicieli starego reżymu, pragnących użyć hitleryzmu jako odciosku w walce przeciwko „społecznemu generałowi”.

Jakż sens ma to odraczanie rozgrywek? — Schleicher wciąż jeszcze nie może rozstać się z nadzieją, że uda mu się w ten, czy inny sposób wciągnąć hitlerowców do czynnego udziału w rządzie.

Stosunki Schleichera z hitlerowcami wcale nie były naprężone... aż do momentu osobistej rywalizacji z Woldem. Hitler nie miałby nie przeciwko ministrowi wojny Schleicherowi w ga biniecie... Hitlera, jak również go Schleicher przeciwko ministrowi poczty i telegrafów Hitlerowi w gabinecie Schleichera. Ale kanclerz Hitler jest tem samem dla Schleichera, czem kanclerz Schleicher dla Hitlera. „Il ne peut pas être deux seigneurs, tant, que deux dieux!” — jak głosił już w szesnastym wieku twórca teorii suwerenitetu Bodin... I ponieważ ani Pocię Macieja ani Maciej Pocię nie chcą mieć za dobrodzieja — walka nieunikniona.

Schleicher zatem może liczyć tylko na rozłam wśród hitlerowców. Wielkie nadzieje pokładał on w tym względzie na Grzegorza Strassera, w którym widział niezawodnego sprzymierzeńca w obozie Hitlera. Niewątpliwie Strasser wśród filarów hitleryzmu reprezentuje duże możliwości. Ale czy pójdzie za nim znaczny odłam partii, gdy opowie się on wyraźnie za Schleicherem, — należy wątpić. Wypadki wykazały, że wystąpienie z partii nawet czołowego działacza nie pociągało za sobą jeszcze bezpośredniego rozkładu partii, bo wiem rzeń jej — partyjna biurokracja — jest mocno związana solidarną poręką spraw żółdkowych. Czy rezerwy, które mógłby przyprowadzić ze sobą Grzegorz Strasser, byłyby wystarczające dla ustrzeżenia rządu Schleichera od votum nieufności w Reichstagu? — to wielkie pytanie.

Równie trudno ocenić szanse obalenia Schleichera, że tak powiem — od podwórka — drogą intryg Hitlera w spółce z gen. Stülpnaglem i in. konserwatystami u Hindenburga. Najprawdopodobniej jednak, wbrew robocie

kretów politycznych, dojdzie do otwarcia starcia Schleichera z parlamentem.

Następstw tego starcia nietrudno przewidzieć. Stawka na restaurację w osobie Papena była już bita i na powtórzenie jej się nie zanosi. A więc: ponowne wybory. W ich wyniku: upadek hitlerowców, wzrost komunistów, lekkie straty socjal-demokratów i nie znaczny przyrost umiarkowanych ugrupowań mieszczańskich.

I te wybory nie rokują, jak dotąd, trwałej większości dla oparcia gabinetu Schleichera. Powstaje kolejne pytanie: co dalej?

Rząd Schleichera przyszedł do władzy z hasłem: „pracy dla bezrobotnych!” Szczególnie duże nadzieje łączono w tym względzie, a i dotąd się łączy, z osobą totumfackiego Schleichera — Gereke. Pan Gereke w przemówieniu radiowym żonglował milionowymi cyframi. Cóż jednak konkretnego zrobiono w walce z klęską bezrobocia w okresie 7 tygodni rządów kanclerza-generała Schleichera? — Nie! Liczba bezrobotnych wzrosła o ćwierć miliona! Początek nieobiecujący.

Nie wiemy, oczywiście, jakie plany walki z bezrobociem przedłożył ciążu ustawodawczemu Schleicher i Gereke, ale po takim początku mamy niejaki podstawy do wyrażenia wątpliwości w ich skuteczność.

W rocznym sprawozdaniu zarządu niemieckich dróg kolejowych czytamy, że przewóz towarów w 1932 r. w porównaniu z r. 1929 zmniejszył się o 50 proc. „Narodowe gospodarstwo i transport w Niemczech sprowadzono do poziomu 1890—1900 lat. Trzeba będzie całych lat pracy, by wyrównać ten krok w tył”. Jakiej pracy? Kto ją da?

Na plakatach pism astrologów pyszni się retoryczne pytanie: „Kto jest silniejszy — Schleicher czy Hitler?”. Astrologowie nie są zgodni w horoskopach. Hanussen przepowiada nowe wywyższenie Hitlera, Moecke — zmierzch jego gwiazdy, triumf Schleichera.

Czy wolno publicznie konkurować z astrologami? My nie umiemy czytać losów w gwiazdach, zato umiemy czytać między wierszami... wiadomości ekonomicznych. Wiemy, że oficjalna statystyka bezrobotnych nie mówi całej prawdy. — Statystyka ta ujmuje je no tych, którzy otrzymują zasiłki. A ponieważ przepisy o zasiłkach dla bezrobotnych z biegiem czasu coraz bardziej ograniczają uprawnienia — wie my, że obok oficjalnej cyfry bezrobocia jest jeszcze nierejestrowane faktyczne bezrobocie...

Drogami Niemiec snuje się stutysięczna armia nigdzie nierejestrowanych włóczęgów i bezrobotnych. Setki tysięcy byłych lekarzy, adwokatów, inżynierów, rzemieślników, drobnych kupców, artystów, agentów i innych przedstawicieli „wolnych zawodów”, startych na jedną szarą masę nędzy, wloką swój głodny byt i naprawdę nie mają roboty. Setki tysięcy rejestrowanych bezrobotnych w październiku ub. r. nie otrzymało żadnej pomocy!...

Śmiało można stwierdzić, że w

Największa forteca Finlandji wyleciała w powietrze.

Wybuchy następują jeden za drugim.

BERLIN, (Pat). — Z Helsingforsu donoszą o olbrzymiej eksplozji największej fińskiej fortecy nadmorskiej znajdującej się na wyspie Mac Elliot. W fortecy tej, oddalonej o 30 km. od Helsingforsu, wybuchł pożar, który przerzucił się na budynki amunicyjne. Cały arsenał wyleciał w powietrze. Panująca burza śnieżna nie pozwala zbliżyć się statkom ratunkowym do miejsca katastrofy. Wszystkie połączenia telefoniczne z fortecą są przerwane. Z wielkiej odległości widać wznoszące się coraz to nowe słupy ognia i słychać silne detonacje.

Według dotychczasowych informacji, 7 budynków koszarowych zostało doszczętnie zniszczonych tak, iż liczą się ze znacznymi ofiarami w ludziach. Narazie krążą różne wersje na temat przyczyny eksplozji. Mówi się o pawstaniu ognia w jednej z łazienek kąpielowych wskutek nieostrożnego obchodzenia się z piecem. Według innych poglądów, ogień powstał w remizie, gdzie znajdowały się narzędzia straży ogniowej, co wskazywało by na planową akcję zbrodniczą.

Forteca na wyspie Mac Elliot założona została przez Szwedów, rozbudowana przez Rosjan i zniszczona w roku 1918. Umocnienia te zostały następnie przywrócone przez Finland-

czyków, z uwzględnieniem najnowszych zdobyczy techniki obronnej, przy wielkim nakładzie środków finansowych. Forteca stanowiła główny ośrodek obronnej bazy morskiej Finlandji.

Katastrofa na morzu.



Przed kilku dniami, jak donosiliśmy, padł ofiarą pożaru wspaniały transatlantyk parowiec pasażerski „Allantic”, należący do największych, nie tylko we Francji, ale i w całym świecie, okrętów pasażerskich. Okręt ten posiadał pojemność przeszło

40.000 t n. Na zdjęciu naszym widzimy plnący parowiec znajdujący się w pobliżu wybrzeża angielskiego pod Portland Hill, otoczony ratującymi go kilkoma statkami. Zdjęcie dokonane zostało przez lotników.

Zlikwidowanie sprawy sylwestrowego wystąpienia radja brytyjskiego.

LONDYN, (Pat). — Dyrektor Radja Brytyjskiego sir John Reith odwie dził dziś ambasadora Skirmanta i w dłuższej rozmowie wyjaśnił kwestję wiadomego programu sylwestrowego

radja brytyjskiego. Wyjaśnienia, udzielone przez sir Johna Reitha uzna ne zostały przez ambasadora Skirmanta za całkowicie wystarczające.

Mowa Stalina na C.K.P.

Optymistyczna ocena rezultatów „piatiletki”.

MOSKWA, (Pat). — Mowa Stalina na plenum C. K. P. jest poświęcona bilansowi Piatiletki i stanowi po lemię z elementami opozycji wewnętrznej ZSRR, i sceptycznie usposobioną wobec sowieckich eksperymen tów gospodarczych większość opinii europejskiej. Stalin wychwala sukces, zarówno w dziedzinie przemysłu, jak i rolnictwa, oraz mówi o rewolucyjnej roli Piatiletki w sensie wpływu na umysły zachodnie. Kolektywizacja rolnictwa ma na celu skasowanie chłopskich gospodarstw indywidualnych, jako stanowiących groźbę wzrostu kapitalizmu w ZSRR. Dotychczasowe tempo Stalin uzasadnia koniecznością zwyciężenia wrogich Sowietom elementów wewnątrz kraju

oraz przygotowania obrony na wypadek agresji zewnętrznej, a także unie zależnienia gospodarczego ZSRR.

Poruszając zagadnienie sowieckiej waluty, Stalin polemizuje z ekonomistami zagranicznymi, twierdząc, że poza złotem pokryciem ma ona zabezpieczenie w olbrzymich zapasach towarów, skoncentrowanych w ręku państwa.

Ostatnia część mowy Stalina zawiera zapowiedź ostrych represyj przeciwko wrogom wewnętrznym, których mowa uważa za głównych sprawców nędzy, kradzieży, defraudacji i dezorganizacji w sowieckim życiu gospodarczym. Mowa Stalina jest w Moskwie przedmiotem powszechnych rozmów i komentarzy.

Japończycy posuwają się w głąb Chin.

Kawaleria przekroczyła wielki mur chiński.

TOKJO, (Pat). — Kawaleria japońska zajęła miasteczko Cziu—Men—Kou, położone w pobliżu Wielkiego Muru Chińskiego, po stronie chińskiej, niedaleko od Szan—Hai—Kwan. Zajmując miasto Japończycy nie napotkali żadnego oporu. W Tokio wy jasniają, że zajęcie Cziu—Men—Kou ko niecznie było w celu niedopuszczenia wojsk Czan—Sue—Liang do prowincji

Jehol.

TOMKJO, (Pat). — Komunikat głównej kwatery wojsk japońskich do nosi, że po krótkiej walce wojska japońskie zajęły Czu—Men—Kou. Samo loty japońskie bombardowały oddziały wojsk chińskich, które cofnęły się do miejscowości Szi—Men—Czai, położonej o 10 mil na zachód od Czu—Men—Ku.

Otwarcie konferencji w sprawie skrócenia czasu pracy.

GENEWA, (Pat). W dniu 10 bm. nastąpiło otwarcie technicznej konferencji do spraw międzynarodowego skrócenia czasu pracy, zwołanej z inicjatywy rady administracyjnej między narodowego biura pracy. Konferencja wybrała na przewodniczącego prof. Mahaima, delegata rządu belgijskiego. W konferencji biorą udział 34 państw. Rządy Stanów Zjednoczonych i Ro

sji sowieckiej na zaproszenie wzięcia udziału w konferencji odpowiedziały od mownie, przyczem Stany Zjednoczone wyznaczyły obserwatora w osobie swego konsula generalnego w Genewie Gilberta. Delegatami Polski są panowie: Doleżał, delegat rządowy. Szwedzki — delegat pracodawców i Stańczyk — delegat robotników.

Uzbrajanie Węgier przez Włochy.

Samoloty bojowe.

WIEDEŃ, (Pat). Z Gracu donoszą, że w niedziele po południu widziano w kilku miastach styryjskich eskadrę, złożoną z 5 wielkich samolotów bojowych, lecących w kie-

runku Węgier. Samoloty szły tak nisko, że można było poznać ich pochodzenie włoskie.

WIADOMOŚCI Z KOWNA

„LIETUVOS AIDAS“ O STOSUNKACH POLSKO-LITEWSKICH W 1932 R.

„Lie. Aidas“ zamieszcza artykuł niejaki go Szulca, jednego z 33 wysiedlonych w swoim czasie z Wileńskiego Litwinów na temat stosunków polsko-litewskich:

„Między Polakami a Litwinami istnieje przepaść. Złożyło się na to przedewszystkiem podstępne zagarnięcie przez Polaków Wilna oraz prześladowanie Litwinów. Dźwięć się należy Polakom, że w takich warunkach na zrywają jeszcze Litwinów „bracia” i używają hasła „równi z równymi, wolni z wolnymi”.

Przedwojenna poezja polska zjednała Polakom sympatię innych narodów. Okazało się jednak, że hasła tej poezji były jedynie na rawanikiem, za którym krył się uciek minie, szczeń narodowych. W ciągu trwania unji polsko-białej Polacy wyrzadzili Litwinom liczne krzywdy narodowe, polityczne i gospodarcze. Następnie zagrabilili Wilno. Obecnie prowadzą w Wileńszczyźnie politykę łopienia litewskiego. Język i kultura polska są dla Litwinów obce, zwłaszcza, że się narzuca jej gwałtem. Historia uczy, że za złe wole jednostek odpowiada nieraz cały naród. Przykładem tego są Rosja, Austria i Niemcy. (Wilibi).

KONGRES WILNIAN.

5 i 6 stycznia odbył się w Kownie kongres Wilnian z udziałem 408 osób. Podczas kongresu wygłoszono szereg referatów o sytuacji „na ziemiach okupowanych”, podkreślając „ciężką sytuację uciśnianych Litwinów”. Mówcy zwłaszcza podkreślali ciężką sytuację szkolnictwa litewskiego, któremu się stawia „nieudzielne” przeszkody. O ile tak pójdzie dalej, to zdaniem mówców, po kilku latach może nie pozostać ani jednej szkoły litewskiej w Wileńszczyźnie.

Jeden z mówców prof. Żemaitis wysnuwał wniosek, by kwestia wileńska była wyłączone na ze sporów partyjnych i stanowiła oddzielny temat, któryby łączył wszystkich Litwinów.

Kongres powziął następujące rezolucje: 1) prosić rząd o poczynienie kroków na skalę międzynarodową, by ludności ziem „okupowanych” i nieokupowanych wolno było przynajmniej raz do roku spotkać się przy linii demarkacyjnej; 2) posłać ludność „ziem okupowanych” bez różnicy narodowości wyrazy współczucia; 3) ogłosić zagranicę Wilno i prosić o ochronę praw ludności ziem „okupowanych”; 4) zwrócić się do Ojca św. by poskromił „polonizatorów”, depczących prawa katolików Litwinów i Białorusinów; 5) prosić rząd, by nie płacił odszkodowań za wywłaszczenie dworów obszarników, którzy zbiegli do Polski; 6) posłać zagranicę ostrą rezolucję protestu przeciwko rozstrzelaniu niewinnych Litwinów Szimkunas i Bakanas; 7) zwrócić się do społeczeństwa litewskiego, by wyłączało sprawę wileńską ze swych spórów ideologicznych, uważając ją za cement, łączący wszystkich Litwinów. (Wilibi).

RYTAS“ O TWIERDZACH NIEMIECKICH NA LITWIE.

Prasa niemiecka w ostatnich czasach szerzy o Litwie i Litwinach różne niebываłe rzeczy, pragnąc widocznie wnieść przeciwko Litwinom nienawiść społeczeństwa niemieckiego. Počeścił jej się to udaje, czego przykładem może być zasmarowanie szylu Kun salutu litewskiego w Tyłży, zranienie żony konsula litewskiego przy pomocy cieżkiego kamienia, poturbowanie Vydunas i t. p. Na wszystkie te wypadki prasa niemiecka zamyka oczy.

Prasie niemieckiej o oczernianiu Litwinów pomagają niemieckie organizacje. Nie dawno na zjeździe Związku Kobiet pruskich w Tyłży wygłoszono skierowane przeciwko Litwinom przemówienie. Porównano przy tej okazji kulturę litewską z mało wartościowym grzebem.

Na Litwie istnieją twierdze niemieckie, których spokojna egzystencja zadaje kłopot wszystkim, co pisze na temat rzekomego prześladowania prasa niemiecka. O tych twierdzach niemieckich można się dowiedzieć z samych niemieckich gazet, jak np. „Koen. Hart. Ztg.”: „Od pewnego czasu Kościół i szkoła, będąc ze sobą w ścisłym związku stanowią kulturalną twierdzę niemiecką w Szawlach. Najwięcej wszakże Niemców znajduje się na południu, podczas gdy w północnych powiatach Litwy jest ich mniej. W Poniewieżu np. znajduje się 15. do 20 rodzin niemieckich, pochodzących z Hanoweru, Turynji i t. d. Koch, Schwartz, Ludwig, Kunzman i t. d. Niemcy mają swe nieruchomości, a pozatem zajmują stanowiska w instytucjach państwowych, miejskich, fabrykach i t. p.”. (Wilibi).

SAMOWYSTARCZALNOŚĆ LITWISKA POD WZGLĘDEM CUKRU.

„Folksblatt” kowieński z dnia 27 grudnia dowiaduje się, iż cukier włączono do listy artykułów, których przywóz na Litwę wymaga specjalnego zezwolenia. Tłumaczy się to tem, iż w litewskich kołach miarodajnych stała się ostatnio aktualna sprawa samowystarczalności cukrowej w związku ze zmniejszeniem o 40 proc. spożyciem cukru wewnątrz kraju. Marjampolska cukrownia ma już w czasie najbliższej kampanji wyprodukować 17 tys. ton cukru, t. j. tyle, ile wynosi spożycie cukru na Litwie. — (W. L. P.).

STAN SKARBU.

RYGA, (Pat). — Donoszą z Kowna, że pokrycie litu na dzień 1 stycznia r. b. wyniosło 676 proc. Zapasy złota wynosiły 49.06 milionów litów, walut zagranicznych — 15.96 milionów litów.

